

Комунальний заклад
«Чернігівське вище професійне училище побутового обслуговування»
Чернігівської обласної ради

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. директора ДПТНЗ «Чернігівське
вище професійне училище
побутового обслуговування»

Вікторія МАЛОФЕЄНКО
«28» серпня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Основи правознавства»

Освітньо-професійна програма: «Технології легкої промисловості»

Галузь знань: G Інженерія, виробництво та будівництво

Спеціальність: G15 Технології легкої промисловості

Робоча програма навчальної дисципліни складена на підставі ОПП «Технології легкої промисловості»

Розглянуто та погоджено на засіданні циклової комісії «Суспільних та соціально-економічних дисциплін»

Протокол № 1 від «27» серпня 2025 року

Голова циклової комісії

(підпис)

Наталія Астратян
(Ім'я ПРИЗВИЩЕ)

Чернігів – 2025

1. Опис навчальної дисципліни

Показник	Значення показника
Назва дисципліни	Основи правознавства
Характеристика навчальної дисципліни	- Обов'язкова дисципліна - Дисципліна, що формує загальні компетентності
Освітній компонент	ОК 7
Кількість кредитів - за стандартом - за ОПП (скорочений термін)	1,5 1
Кількість годин за навчальним планом: - Загальний обсяг - Лекції - Семінарські - Самостійна робота	30 14 6 10
Метод підсумкового контролю	залік
Розподіл - за курсами - за семестрами	1курс 1 семестр

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета:

- формування усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;
- формування знань про державу і право, відомостей про основні юридичні поняття та норми права, про основні галузі права;
- формування правової культури та правомірної поведінки здобувачів освіти;
- використання теоретичних знань для формування навичок життя та праці в правовому полі, уміння діяти відповідно до встановлених правил і норм права;
- надання здобувачам освіти необхідних знань для захисту їхніх прав та інтересів в сфері правосуддя, адміністративних процедур, угод, трудових відносин;
- стимулювання здобувачів освіти до участі в демократичних процесах країни, таких як вибори, обговорення та впровадження законодавчих ініціатив тощо.

Завдання:

- вивчення теоретичних знань та формування практичних навичок з правознавства;
- вивчення конституційних прав та свобод, правових норм, що регулюють життя суспільства та взаємини між громадянами;
- використання теоретичних знань для аналізу правових ситуацій та захисту своїх прав;
- активно та свідомо приймати участь у суспільно-політичному житті країни, впливати на державну політику.

3. Структура навчальної дисципліни

№ п/ п	Тема	Кількість годин			
		Всього годин	З них		Самостійна робота
			Лекційні заняття	Семінарські заняття	
1	Основи теорії держави і права	5	2	1	2
2	Конституційне право	1	1	-	-
3	Адміністративне право	2	1	-	1
4	Цивільне право	4	1	1	2
5	Право власності	2	1	-	1
6	Окреми види зобов'язань	2	1	-	1
7	Трудове право України	2	1	1	-

8	Сімейне право	3	2	1	1
9	Кримінальне право	3	1	1	1
10	Екологічне право	3	1	1	1
11	Загальні засади права соціального забезпечення.	2	1	-	-
12	Соціально – побутове обслуговування	1	1	-	-
	Всього за курс	30	14	6	10

5. Тематичний план

Тема № 1 Основи теорії держави і права

Основи теорії держави і права. Походження держави. Теорії її виникнення. Поняття держави та її ознаки. Ознаки, що відрізняють державну організацію від організації влади в первісному суспільстві. Функції держави. Форма держави. Правова держава та громадянське суспільство. Поняття права та його ознаки. Місце і роль права в системі соціальних норм. Джерела (форми) права. Нормативно-правовий акт, його види. Система права і система законодавства. Правові відносини, їх поняття, види та структура. Правопорушення, поняття, склад, види. Юридична відповідальність, поняття, мета, види, підстави притягнення і звільнення.

Семінарське заняття № 1:

1. Історичний аспект виникнення держави.
2. Поняття і види держави

Самостійна робота (2 години):

- Правові відносини, їх поняття, види та структура.
- Поняття і ознаки правової держави.

Тема № 2 . Конституційне право

Загальна характеристика конституційного права.

Особливості політичного режиму, форми правління та адміністративно-територіально устрою.

Інститут громадянства, поняття, підстави набуття та припинення.

Основні права, свободи та обов'язки громадян України.

Міжнародні стандарти у сфері прав людини. Гарантії та механізми захисту прав та свобод. Громадянське суспільство. Місцеве самоврядування в Україні.

Тема № 3 Адміністративне право

Загальна характеристика адміністративного права. Адміністративні правові відносини. Адміністративний проступок. Складання адміністративного правопорушення. Санкції в адміністративному праві.

Самостійна робота (1 година):

- Адміністративні стягнення. Види адміністративних покарань.

Тема № 4 Цивільне право

Загальна характеристика цивільного права. Характеристика цивільних правовідносин. Структура цивільних правовідносин. Поняття фізичної та юридичної особи. Правосуб'єктність, правоздатність, дієздатність. Види дієздатності. Поняття та зміст права власності. Види власності. Підстави набуття та припинення права власності

Семінарське заняття № 2 (1 година)

1. Спадкове право.
2. Підстава спадкоємства.

Самостійна робота (2 години)

- Авторське право і право на винахід.
- Правове поняття «зобов'язання». Суб'єкти та об'єкти зобов'язань. Зміст зобов'язань. Правомірні і неправомірні підстави виникнення зобов'язань.

Тема № 5: Право власності

Право власності як правова категорія. Суб'єкти та об'єкти права власності. Приватна власність. Суб'єкти та об'єкти приватної власності. Володіння. Право користування. Право розпорядження. Поняття та зміст права власності. Види власності. Підстави набуття та припинення права власності.

Самостійна робота (1 година):

- Форми та види власності.

Тема № 6: Окремі види зобов'язань

Юридичний обов'язок. Принципи належного і реального виконання зобов'язань. Поняття цивільно-правового зобов'язання. Суб'єкт, предмет та підстави виникнення зобов'язань. Цивільно-правовий договір як підстава виникнення зобов'язань. Види зобов'язань (договорів). Процес (порядок) укладання договору. Загальні умови виконання зобов'язань.

Самостійна робота (1 година):

- Види цивільно-правової відповідальності.

Тема № 7 Трудове право України

Поняття трудового права, його джерела. Місце кодексу законів про працю в системі трудового права України. Колективний і трудовий договір. Робочий час і час відпочинку. Підстави та порядок звільнення з роботи.

Семінарське заняття № 3

- 1.Трудова дисципліна.
- 2.Дисциплінарна та матеріальна відповідальність.
- 3.Особливості праці молоді.
- 4.Розв'язання індивідуальних та колективних трудових спорів.

Тема № 8 Сімейне право

Сімейне право Поняття, предмет та принципи сімейного права. Загальна характеристика Сімейного кодексу України. Основні завдання сімейного законодавства. Поняття шлюбу і сім'ї за сімейним законодавством. Умови і порядок укладання шлюбу. Обставини, що перешкоджають укладенню шлюбу. Шлюбний договір: порядок його укладення та предмет правового регулювання. Підстави та порядок припинення шлюбу.

Семінарське заняття № 4

- 1.Особливості визнання шлюбу недійсним.
- 2.Майнові права та обов'язки подружжя.
- 3.Поняття спільної сумісної власності.
4. Роздільне майно подружжя.

Самостійна робота (1 година):

- Визнання шлюбу недійсним. Фіктивний шлюб

Тема № 9 Кримінальне право

Поняття, предмет, завдання та система кримінального права. Загальна характеристика Кримінального Кодексу України. Поняття і ознаки злочину. Обставини, що виключають злочинність діяння. Склад злочину. Стадії вчинення злочину. Співучасть у вчиненні злочину.

Семінарське заняття № 5

1. Кримінальна відповідальність та її ознаки
2. Обставини, які пом'якшують покарання
3. Обставини, які обтяжують покарання
4. Кримінальне покарання та його види.
5. Призначення покарання.

Самостійна робота (1 година)

- Система кримінальних покарань України.

Тема № 10 Екологічне право

Екологічне право та його роль у регулюванні системи «природа-людина-суспільство». Основні принципи охорони навколишнього середовища.

Семінарське заняття № 6:

Відповідальність за орушення законодавства про охорону навколишнього середовища.

Самостійна робота (1 година):

- Екологізація усього виробничо – господарського процесу.

Тема № 11: Загальні засади права соціального забезпечення.

Соціальне забезпечення. Законодавство України «Про види соціальних допомог». Соціальне страхування.

Категорії громадян, які підлягають соціальному захисту. Соціальне медичне страхування.

Тема № 12: Соціально – побутове обслуговування

Законодавство про сферу побутового обслуговування. Державний захист прав споживача. Договори, що укладаються в побутовому обслуговуванні.

Гарантійні зобов'язання в побутовому обслуговуванні. Майнова відповідальність за шкоду.

Тематичний план

№ теми	Кількість годин на тему	Назва теми	Кількість годин на заняття	№ заняття	Назва теми заняття
1	2	3	4	5	6
1	3	Загальні засади теорії і права.	1	1	Основи теорії держави і права Походження держави. Теорії її виникнення. Поняття держави та її ознаки. Ознаки, що відрізняють державну організацію від організації влади в первісному суспільстві. Функції держави. Форма держави. Правова держава та громадянське суспільство.
			1	2	Поняття права та його ознаки. Місце і роль права в системі соціальних норм. Джерела (форми) права. Нормативно-правовий акт, його види. Система права і система законодавства. Правові відносини, їх поняття, види та структура. Правопорушення, поняття, склад, види. Юридична відповідальність, поняття, мета, види, підстави притягнення і звільнення.
			1	3	Семінарське заняття № 1 1.Історичний аспект виникнення держави. 2.Поняття і види держави

2	1	Конституційне право	1	4	Загальна характеристика конституційного права. Особливості політичного режиму, форми правління та адміністративно-територіально устрою. Інститут громадянства, поняття, підстави набуття та припинення. Основні права, свободи та обов'язки громадян України. Міжнародні стандарти у сфері прав людини. Гарантії та механізми захисту прав та свобод. Громадянське суспільство. Місцеве самоврядування в Україні.
3	1	Адміністративне право	1	5	Загальна характеристика адміністративного права. Адміністративні правові відносини. Адміністративний проступок. Складання адміністративного правопорушення. Санкції в адміністративному праві.
4	2	Цивільне право	1	6	Загальна характеристика цивільного права. Характеристика цивільних правовідносин. Структура цивільних правовідносин. Поняття фізичної та юридичної особи. Правосуб'єктність, правоздатність, дієздатність. Види дієздатності. Поняття та зміст права власності. Види власності. Підстави набуття та припинення права власності

	1		1	7	Семінарське заняття № 2 1. Спадкове право. 2. Підстава спадкоємства.
5	1	Право власності	1	8	Право власності як правова категорія. Суб'єкти і об'єкти права власності. Приватна власність. Суб'єкти і об'єкти приватної власності. Володіння. Право користування. Право розпорядження. Поняття та зміст права власності. Види власності. Підстави набуття та припинення права власності
6	1	Окремі види зобов'язань	1	9	Юридичний обов'язок. Принципи належного і реального виконання зобов'язань. Поняття цивільно-правового зобов'язання. Суб'єкт, предмет та підстави виникнення зобов'язань. Цивільно-правовий договір як підстава виникнення зобов'язань. Види зобов'язань (договорів). Процес (порядок) укладання договору. Загальні умови виконання зобов'язань.
7	2	Трудове право України	1	10	Поняття трудового права, його джерела. Місце кодексу законів про працю в системі трудового права України. Колективний і трудовий договір. Робочий час і час відпочинку. Підстави та порядок звільнення з роботи.
			1	11	Семінарське заняття № 3 1. Трудова дисципліна. 2. Дисциплінарна та матеріальна відповідальність.

					3.Особливості праці молоді.
8	3	Сімейне право	1	12	Сімейне право. Поняття, предмет та принципи сімейного права. Загальна характеристика Сімейного кодексу України. Основні завдання сімейного законодавства. Поняття шлюбу і сім'ї за сімейним законодавством.
			1	13	Умови і порядок укладання шлюбу. Обставини, що перешкоджають укладенню шлюбу. Шлюбний договір: порядок його укладення та предмет правового регулювання. Підстави та порядок припинення шлюбу.
			1	14	Семінарське заняття № 4: 1.Особливості визнання шлюбу недійсним. 2.Майнові права та обов'язки подружжя. 3.Поняття спільної сумісної власності. 4. Роздільне майно подружжя.

9	2	Кримінальне право	1	15	Поняття, предмет, завдання та система кримінального права. Загальна характеристика Кримінального Кодексу України. Поняття і ознаки злочину. Обставини, що виключають злочинність діяння. Склад злочину. Стадії вчинення злочину. Співучасть у вчиненні злочину.
			1	16	Семінарське заняття № 5: 1. Кримінальна відповідальність та її ознаки 2. Обставини, які пом'якшують покарання 3. Обставини, які обтяжують покарання 4. Кримінальне покарання та його види. 5. Призначення покарання.
10	1	Екологічне право	1	17	Екологічне право та його роль у регулюванні системи «природа-людина-суспільство». Основні принципи охорони навколишнього середовища.
			1	18	Семінарське заняття № 6: Відповідальність за порушення законодавства про охорону навколишнього середовища.

11	1	Загальні засади права соціального забезпечення.	1	19	Соціальне забезпечення. Законодавство України « Про види соціальних допомог». Соціальне страхування. Категорії громадян, які підлягають соціальному захист. Соціальне медичне страхування.
12	1	Соціально – побутове обслуговування	1	20	Законодавство про сферу побутового обслуговування. Державний захист прав споживача. Договори, що укладаються в побутовому обслуговуванні. Гарантійні зобов'язання в побутовому обслуговуванні. Майнова відповідальність за шкоду.
Усього за 2 семестр 20 годин					
Разом 20 годин					

**6.Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів фахової
передвищої освіти з навчальної дисципліни
«Основи правознавства»
для підготовки фахових молодших бакалаврів
за спеціальністю G15 «Технології легкої промисловості»**

Рівні навчальних досягнень здобувачів освіти	Бали	Критерії навчальних досягнень здобувачів освіти
Незадовільно	2	Здобувач освіти усно в загальних рисах відтворює один-два юридичні терміни окремої теми. Здобувач освіти на рівні «так-ні» усно відтворює кілька термінів, вибирає правильний варіант відповіді із двох запропонованих. Здобувач освіти одним простим реченням передає зміст частини теми, знаходить відповідь на закрите запитання в тексті підручника.
Задовільно	3	Здобувач освіти відповідає на окреме запитання за допомогою вчителя, репродуктивно відтворює частину навчального матеріалу теми одним-двома простими реченнями, формулює визначення юридичного поняття. Здобувач освіти відтворює окрему частину основного змісту навчальної теми, відповідаючи на запитання викладача, визначає одну-дві окремі ознаки правових понять. Здобувач освіти у цілому відтворює частину навчального матеріалу теми, у цілому правильно використовує окремі юридичні терміни, аналізує прості юридичні ситуації, розв'язує тестові завдання першого рівня; може користуватися за допомогою викладача (зразок, пам'ятка) окремими положеннями нормативних актів.
Добре	4	Здобувач освіти самостійно відтворює окрему частину теми, застосовуючи мінімальну юридичну термінологію, уміє дати визначення понять, аналізує зміст правових документів за простим планом, Розв'язує елементарні юридичні задачі за допомогою викладача, знаходить окремі правові норми в тексті нормативних актів. Здобувач освіти в

		основному володіє навчальним матеріалом і використовує знання за аналогією; може зіставляти, узагальнювати, інформацію за допомогою учителя; складати прості таблиці, схеми, аналізувати положення нормативно-правового акту за допомогою вчителя. Здобувач освіти оперує вивченим матеріалом на рівні теми, може самостійно його відтворювати, аналізувати положення нормативно-правових актів, підтверджувати одним-двома аргументами висловлене ним судження про правове явище; самостійно розв'язувати юридичні задачі середнього рівня складності.
Відмінно	5	Здобувач освіти вільно викладає правові питання, застосовуючи необхідну юридичну термінологію; вирішує тестові завдання вищого рівня; самостійно складає таблиці, структурно-логічні схеми з правових питань, аналізує правові ситуації, дає відгук (рецензію) на відповідь іншого здобувача освіти. Здобувач освіти володіє глибокими знаннями, може вільно висловлювати власні судження та аргументує їх, самостійно користується окремими джерелами права; може підготувати повідомлення з юридичної тематики; самостійно вирішує тестові завдання вищого рівня та певні правові ситуації, може використовувати інформацію з додаткової літератури (використання додаткової літератури не є обов'язковою вимогою). Здобувач освіти ґрунтовно викладає правові питання, висловлює власну позицію і переконливо її аргументує; самостійно знаходить, оцінює та використовує джерела юридичної інформації, зокрема наочні, вміє узагальнити вивчений матеріал, використовує набуті знання і вміння в практичній урочній діяльності (участь в дискусіях, засіданнях «круглих столів» тощо); може самостійно вирішувати юридичні задачі, застосовуючи правові знання.

7. Перелік компетентностей відповідно ОПП «Технології легкої промисловості»

Загальні компетентності:

- ЗК 1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

8. Перелік результатів навчання відповідно ОПП «Технології легкої промисловості»

Результати навчання:

- РН 1 Володіти професійною термінологією та логічно викладати думки фаховою державною та іноземною мовами як усно, так і письмово.

9. Очікувані результати навчання з дисципліни

В результаті вивчення навчальної дисципліни «Основи правознавства» здобувачі фахової передвищої освіти повинні:

знати:

- основні положення теорії держави та права,
- знати конституційні засади української держави та методи державного управління,
- знати головні інститути адміністративного, кримінального, цивільного, трудового, сімейного та інших галузей українського права.

вміти:

- вільно оперувати в усній та письмовій формі основними поняттями у сфері правової науки;
- засвоїти способи самостійного отримання та обробки різнобічної правової інформації з різних джерел;
- орієнтуватись у системі законодавства та вміти використовувати нормативно-правові акти;
- використовувати правові знання при аналізі та правовому розв'язанні конкретних ситуацій;
- захищати свої права та права інших, спираючись на правові знання;

- активно та свідомо приймати участь у суспільно-політичному житті країни, впливати на державну політику.

10. Методи контролю результатів навчання

Поточний контроль:

- усне опитування;
- активність роботи на заняттях;
- доповіді, презентації на семінарських заняттях;
- виконання завдань самостійного опрацювання;

Проміжний контроль:

- проведення контрольних тестів/робіт;
- тематичне оцінювання;
- доповіді, презентації на семінарських заняттях;
- робота в малих групах;
- виконання завдань самостійного опрацювання;

Підсумковий контроль:

- семестрове оцінювання;
- річне оцінювання;
- екзамен

11. Методи навчання

- лекції, бесіди, пояснення;
- практичний показ/демонстрація;
- навчання з навчальною/методичною літературою;
- дослідницький пошук за темами навчальної дисципліни;
- відеоконференції;
- онлайн-уроки на платформах Zoom при дистанційному/змішаному навчанні;
- семінарські заняття;
- бліц-опитування;

12. Методичне забезпечення

- конспект лекцій;
- інструкції до семінарських робіт;
- презентації;
- відеоролики;
- розроблені тести опитування;

- інтернет-ресурси;
- методичні посібники;
- власні напрацювання
- розроблені матеріали по курсу, які містяться в електронній бібліотеці ЧВПУ ПО;
- розроблені матеріали по курсу, які містяться в електронній бібліотеці на порталі «Всеосвіта», «На Урок», «Світ професій»

13. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Обладнання:

1) Персональний комп'ютер

- Intel(R) Pentium (R) 4 CPU 3.00 GHz 3.01 ГГц, 0,99ГБ ОЗУ – 1 шт. (ПК викладача).

1) Ноутбук HP 245-G9 Notebook PC

2) Периферійні пристрої:

- Мультимедіапроектор Epson EMP-S52
- Проекційна дошка

Програмне забезпечення:

- для перевірки знань Google форми та онлайн-конструктор тестів на порталі “Всеосвіта”, Kahoot!
- єдина корпоративна/освітня платформа Google Workspace for Education;

14. Рекомендована література

1. Пилипенко П.Д. Основи правознавства: Навчальний посібник. – Львів: «Магнолія плюс», 2006. – 467с.
2. Правознавство: підручник/ Авт. Кол.: Демський С.Е., Ковальський В.С. та інші; За ред.. В.В. Копейчикова. – К.: Юрінком Інтер, 2003.- 736с.
3. Правознавство: підручник/ Авт. Кол.: Богачова Л.Л., Жернаков В.В. та інші. – Харків.: «Фоліо», 2014.
4. Правознавство: підручник/ Авт.Г. І. Балюк Е. Ф. Демський, В. С. та інші; За ред.. О. В. Дзери. – К.: Юрінком Інтер, 2018.
12. Карлицький С.М. Трудове право України: Навч.посіб. – К.:Прецедент, 2004. – 216с.
13. Карпенко Д.О. Основи трудового права: Навч. посібник – К.: Видавництво А.С.К., 2003. – 656с.

14. Тодик Ю.М., В.С. Журавський Конституційне право України: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Видавничий дім “Ін Юре”, 2002. – 544с. 15. Фризький О. Ф. Конституційне право України: Підручник. – К.: ЮрінкомІнтер, 2002. – 536с. 16. Шевченко Я.М. Цивільне право України: Підручник.: У 2т – К.: ЮрінкомІнтер, 2004. – Т.2 – 408с.

15. Інформаційні ресурси

- 1.Платформа Google-клас [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://classroom.google.com/c/NjMzNTQ1MDcxODUx?cjc=evbwbd5>
- 2.Google Диск [Електронний ресурс].– Режим доступу: https://drive.google.com/drive/folders/1SW2M6e2Bc39DwkUOamzHOQD9b2NcrWmTO1ulZVaDrxat4-i3-pr4_m5yk5I2xZHUCai-sgV-?authuser=0
3. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»//Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1997, № 24, ст.170. Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/Z970280>
4. Кодекс законів про працю України // Відомості Верховної Ради УРСР від 17.12.1971 — 1971 р. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення // Відомості Верховної Ради Української РСР (ВВР) 1984, додаток до № 51, ст.1122 Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
6. Конституція України//Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141 Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
7. Кримінальний кодекс України// Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 25-26, ст.131 Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
8. Сімейний кодекс України//Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, № 21-22, ст.135 Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>
9. Цивільний кодекс України// Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, №№ 40-44, ст.356 Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

